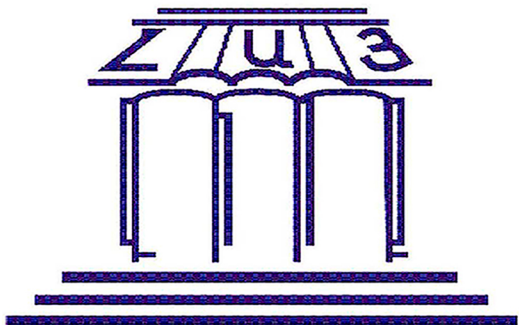

Հայկական գիտահետազոտական հանգույց
Armenian Research & Academic Repository

Սույն աշխատանքն արտոնագրված է «Մտեղծագործական համայնքներ
ոչ առևտրային իրավասություն 3.0» արտոնագրով

This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial
3.0 Unported (CC BY-NC 3.0) license.

Դու կարող ես.

պատճենել և տարածել նյութը ցանկացած ձևաչափով կամ կրիչով
ձևափոխել կամ օգտագործել առկա նյութը ստեղծելու համար նորը

You are free to:

Share — copy and redistribute the material in any medium or format

Adapt — remix, transform, and build upon the material

338:

7-48

ՀԿՅԵՄ ԱՌԱՋԻՆ ԱՍՏԻՃԱՆԻ

ԱՂԴՊՐՈՑԻ ԳՐԱԴԱՐԱՆ № 4

ՊԵՏԱԿԱՆ ԱՐԴՅՈՒՆԱԲԵՐՈՒԹՅՈՒՆԸ
ՍՈՑԻԱԼԻՍՏԱԿԱՆ ՇԷՆԱՐԱՐՈՒԹՅԱՆ
ՀԻՄՔՆ Ե

□ □ □

Հ. Խ. Ս. Հ. ՊԵՏԱԿԱՆ ՀՐԱՏԱՐԱԿԶՈՒԹՅՈՒՆ

ՅԵՐԵՎԱՆ—1926

15 JAN 2010

ԼԿՅԵՄ ԱՌԱՋԻՆ ԱՍՏԻՃԱՆԻ
№ 4 ԲԱՂԴՊՐՈՑԻ ԳՐԱԴԱՐԱՆ № 4

338
7-48

ՊԵՏԱԿԱՆ ԱՐԴՅՈՒՆԱԲԵՐՈՒԹՅՈՒՆԸ
ՍՈՑԻԱԼԻՍՏԱԿԱՆ ՇԻՆԱՐԱՐՈՒԹՅԱՆ
ՀԻՄՔՆ Ե

14170

Հ. Խ. Ս. Հ. ՊԵՏԱԿԱՆ ՀՐԱՏԱՐԱԿԶՈՒԹՅՈՒՆ

ՅԵՐԵՎԱՆ — 1926

Գրառեպլար № 868ր. № 462. Տիրաժ 4000.

Պետհրատի յերկրորդ տպարան Յերհանում — 348.

ՊԵՏԱԿԱՆ ԱՐԴՅՈՒՆԱԲԵՐՈՒԹՅՈՒՆԸ ՍՈՑԻԱ- ԼԻՍՏԱԿԱՆ ՇԻՆԱՐԱՐՈՒԹՅԱՆ ՀԻՄՖՆ Ե

Նախորդ յերկու զրույցներում մենք պարզեցինք պետական արդյունաբերությունից նշանակությունը ժողովրդական տնտեսությունից մեջ: Մենք իմացանք, վոր պետական խոշոր արդյունաբերությունը — յերկրի տնտեսությունից առաջավոր մասն է, մեր տնտեսական իշխող բարձունքներից գլխավորը: Ներկա զրույցի մեջ, մենք կը լուսաբանենք պետական արդյունաբերությունից աշխատանքը, կը պարզենք, թե պետական արդյունաբերությունը ինչու յենք սոցիալիստական համարում, թե նրա հետագա ամրացման համար ինչ միջոցներ են անհրաժեշտ:

ՊԵՏԱԿԱՆ ԱՐԴՅՈՒՆԱԲԵՐՈՒԹՅՈՒՆԸ ՍՈՑԻԱԼԻՍՏԱԿԱՆ Ե

Ի՞նչ պե՞տ է եի՞շ յե- Վորպեսզի մեզ համար
րիճասարդ բանվորը պարզ լինի, թե բանվոր դասակարգի համար ինչ է պետական արդյունաբերությունը, հիշենք թե գործարանում ինչպիսին

եր բանվորների վիճակը հեղափոխութունից առաջ, յերբ գործառնանքը պատկանում էին կապիտալիստներին:

Բանվոր դասակարգի պայքարից բերենք մի յերկու որինակ:

«Յերեք տարվա ընթացքում աշխատավարձը կրճատվել էր հինգ անգամ: Յուրաքանչյուր տարի Մարոգովը բանվորներից մի բանի տասնյակ հազար ուլերինք եր վերցնում միայն սուղաքանքի ձևով: Այդ բոլոր փողերը գնում եր գործարանատիրոջ գրպանը:

Բոլոր բանվորները զրգոված էին: Բավական եր մի կայծ և բոցը կը բռնկվեր...

Առավոտյան մոտ ժամը 10-ին գալիս ենահանգապետն իր իշխանավորներով և պահանջում, վոր բանվորները կամ համաձայնվեին աշխատել Մարոգովի հայտարարած պայմաններով, կամ թե չե թողնեն գործարանը:

«Այդ պայմաններով չենք ուզում աշխատել» պատասխանում են բանվորները:

Այդ պահուն առաջ ե գալիս Ղուհակ Ֆեգոր Շելուխինը և իբրև բանվորներից ընտրված լիազոր, հայտնում ե նահանգապետին, թե գործարանի առաջարկած պայմանները վոչ վոք չի ընդունում: Շելուխինին մոտենում ե Վասիլի Վալկովը, ձեռքը վեր բարձրացնում, վորպեսզի

ամբողջ լուի: Վասիլի Վալկովը հաստատում ե Շելուխինի ասածները և դառնալով ամբոխին՝ պահանջում բանվորների կազմած պայմանները:

Պայմանների տետրակը տալիս են Վալկովին, վերջինս ել հանձնում ե այն շրջանային դատախազին և պահանջում, վորպեսզի տեղն ու տեղը կարգացվեն բանվորների առաջադրած պայմանները: Սակայն դրա փոխարեն Վալկովն ու Շելուխինը անմիջապես ձերբակալվում են: Զինվորներով շրջապատված Վալկովը գոչում «մենք կապիտալիստների առաջ խոսել չենք կարող: Յեթե կորչում ենք, ապա բոլորս միասին կորչենք: Յես ամենքի համար, կամ ամենքն ինձ համար»: Բանվորները շարժվում են Վալկովի և Շելուխինի յետևից, բաց այդ ժամանակ նրանց վրա յեն թռչում կազակները և նահանգապետի կարգադրությամբ ձերբակալում նորից 51 հոգի»:

Այդ ամենը տեղի յե ունեցել հեղափոխութունից շատ առաջ, 1886 թվին, Մարոգովի խոշոր մանածագործարաններից մեկում:

Ահա և մի ուրիշ որինակ, վոր կատարվել ե համեմատաբար մոտ անցյալում՝ 1912 թվին:

«Փետրվար ամսին հանքերի բանվորները, գոյության անտանելի պայմանների ազդեցության տակ առաջադրել են 13 պահանջ—ավելացնել աշխատավարձը 30 տոկոսով, սահմանել 8 ժամյա

բանվորական սր, վարչական կազմից հեռացնել 27 հոգի, վորներ բանվորների համար հատկապես առանձին յեռ և այլն: Հանքերում, վորն ընկած եր յերկ թուղուց յերկու հազար վերստ հեռավորության վրա, այդ ժամ անակ բախարաք անակութեամբ զինված ուժ չկար: Դրա համար ել վարչությունը դիտամբ ձգձգում բանակցությունները, մի ժամ անակ պահանջում, վոր Իրկուտսկուց զորք ուղարկեն: Իրկուտսկուց ստացվում է մի գործառն Տերեշչենկոյի հրամանատարութեամբ: Վարչության հետ բան կցություններ վարելու համար բանվորների ընտրած ներկայացուցիչները բաժարկվում են: Ապրելի 17-ին (ապրիլի 4-ին հին տոմարով) բանվորները գնում են բանակցելու: Նրանց դիմավորում են հաքերի վարչությունն ու Տերեշչենկոն: Բանակցությունների ժամանակ Տերեշչենկոյի հրամանով զինվորները կրակում են բանվորների վրա: Սպանվում են 270 հոգի և վիրավորվում 250»:

Այդ տեղի յե ունեցել Սիբիրում, Լենայի վոսկու հանքերում, Հոկտեմբերյան հեղափոխությունից մոտ 5 ու կես տարի առաջ: Մեր յերկրի բանվոր դասակարգն ամեն տարի վերհիշում է ապրելի 17-ի օրը:

Կապիտալի դեմ վարած մարտերում է կոփվել բանվոր դասակարգը: Գործադուլները, ցույ-

ցերը, զինված ապստամբությունը — պայքարի բուրբ տեղ միջ ցների բանվոր դաս կարգը ուղիղ գործել է կապիտալի դեմ մղած իր կռիվում: Յեվ 1917 թվի հոկտեմբերին բանվոր դասակարգը տապալեց բուրժուազիային:

Մեր յերիտասարդ բանվորներն այդ պայքարին չեն մասնակցել: Նրանք իրենց կաշվի վրա չեն կրել ցարական ուժի դառնությունն քր: Նրանք չեն հիշում ցարական նահանգապետներից և վոյ մեկին: Յեվ մեր նկարագրած դեպքերը յերիտասարդ բանվորին անհա կանալի կ թվան: Յիրբ կոյի յերիտական սկսել է գիտակցութար մասնա ցել շրջապատը կյանքին, ալ դեն վոյ ցարն է յեղել և վոյ էլ նահանգապետները:

Կոմյերիտականը կարողացել է միանգամից կանգնել սոր՝ իրեն հարազատ բանվորական պետության կառուցողների շարքում:

Ահա ինչու յելիտասարդ բանվորն յիրբեմն լավ չի պատկերացնում, թե մեր յեկրում ինչ հակայական փոփոխություններ են կատարվել: Յերիտասարդ բանվորներից յուրաքանչյուրը դեռ հաստատ չի յուրացրել, վոր ներկայիս պետական ձեռնարկությունը տարբերվում է նախապատերազմյան գործարանից այնքան, վորքան ցարական իշխանությունը Խորհրդային իշխանությունից, վոր բանվորների հասակավոր սերունդը կապի-

տալի գեմ մղած արյունալից պայքարի միջոցով
ե ձեռք բերել իր աչտորվա գործարանները:

Մեր գործարանները կոմիտեի տակա՛ն մամուլում
բու՛մ ցերեկայացված ե տպվել ե մի խումբ կոմիտե-
միայն բանվոր զասա- րիատկանների նամակն,
կարգը ուղղված իրենց գործարա-

նի տեսչին: Այդ նամակում ընկերները ասում են,
թե գործարանում, այժմ, ամեն ինչ նույնն ե, ինչ
վոր կար հին ժամանակ: Հին գործարանատիրոջ փո-
խարեն կարմիր տեսուչն ե, վորը ե վարձում ե
բանվորներին: Բանվորներին շահագործում են,
աշխատավարձը ցածր ե»:

Պարզ ե, վոր նամակ կազմողները — հետա-
մույց ընկերներից են: Գիտակից բանվորներից ե
վոչ մեկը չի ստորագրի այդ նամակի տակ:

Ինչո՞ւն ե կայանում նամակ կազմողների
և նրանց նման մտածող ընկերների ամենագլխա-
վոր սխալը:

Նրանում, վոր այդ մարդիկ չեն նկատել նա-
խապատերազմյան և մեր պետական գործարանե-
րի գլխավոր տարբերությունը: Հին կապիտալիստ-
ական գործարանում միմյանց դեմ պայքարել են
յերկու զասակարգ — պրոլետարների՝ շահագործ-
վողների զասակարգը ե կապիտալիստների՝ շահա-
գործողների զասակարգը: Նախապատերազմյան
գործարանը պատկանում եր կապիտալիստին: Իսկ

մեր պետական ձեռնարկությունները պատկա-
նում են բանվորական պետությունը, բանվոր
դասակարգին, վորը ե մեր յերկրում իշխանու-
թյան գլուխ ե կանգնած: Դրա համար բանվոր
դասակարգը տասնյակ տարիներ պայքար ե մղել,
դրանումն ե կայանում հեղափոխության ամենա-
գլխավոր հաղթանակը:

Մեր պետական Գննենք այն հարցը, թե ին-
ձեռնարկությունները չու՞ն ե կայանում կապիտա-
րում ցահագործում լիստական ձեռնարկության
չկա մեջ կատարվող շահագործումը:

Վարձվելով ե աշխատելով կապիտալիստա-
կան ձեռնարկության մեջ, բանվորն իր աշխա-
տանքով ստեղծում ե ավելի մեծ արժեք, քան նա
ստանում ե աշխատավարձի ձևով:

Իր ձեռնարկության մեջ ապրանք արտա-
դրելու նպատակով կապիտալիստը գնում ե հում
նյութ, վառելիք ե յուղ՝ մեքենաների համար:
Արտադրության ընթացքում մաշվում են մեքե-
նաները, մաշվում ե գործարանի շենքը: Մեքե-
նան կամ շենքը վերականգնելու համար կապի-
տալիստը պետք ե վորոշ գումար ծախսի:

Իսկ կապիտալիստը վճարեղից ե վերցնում
իր շահույթը:

Նա վաստակում ե բանվորից: Բանվորին կա-

պիտալիստը վարձատրում է ավելի քան նա արտադրում է:

Այդպիսով, շահագործուժը կայանում է նրա նում, վոր մի դասակարգ կապիտալիստները — յուրացնում են մի այլ դասակարգի աշխատանքով ստեղծված արժեքը: Շահագործում կարող է լինել յեւ լինում է միայն այնտեղ, վորտեղ դեմ առ դեմ կանգնած են յերկու իրար թշնամի դասակարգեր՝ բանվորներն ու կապիտալիստները:

Ակնհայտ է, վոր մեր պետական ձեռնարկություններում խոսք անգամ լինել չի կարող վորեւէ շահագործման մասին: Մեր ձեռնարկությունները պատկանում են բանվոր դասակարգին և չկա կապիտալիստների դասակարգը, վոր կարող կը լինէր յուրացնել բանվորների ստեղծած հավելյալ արժեքը:

Կարող են հարց տալ. բայց չե՞ վոր մեր պետական ձեռնարկություններում ել է շահույթ ստացվում: Չե՞ վոր մեր պետական ձեռնարկություններում ևս բանվորը աշխատավարձի ձևով չի ստանում աշխատանքի միջոցով: Դա, ի հարկէ, հեշտ է: Դեռ պետական արդյունաբերությունն իսկապես արդեն սկսել է վորոշ շահույթ տալ և դա հանդիսանում է բանվոր դասակարգի խոշոր հաղթանակներից մեկը: Բայց դա վոչ մի դեպքում չի

ապացուցում, թէ մեր պետական ձեռնարկություններում կա շահագործում:

Կապիտալիստական ձեռնարկության մեջ շահույթը հոսում է կապիտալիստի — շահագործողի գրպանը: Շահույթի մի մասը նա լսւում է, իր համար պայտաներ է շինում, հսկայական գումարներ է ծախսում շվայտ կյանք վարելու համար: Շահույթի մեծ մասով կապիտալիստը նոր գործարաններ է կառուցում, վորպէս զի ել ավելացնի իր տնտեսական ուժը, վորպէսզի նոր գործարաններից ավելի մեծ վաստակ ստանա: Իր շահույթի յերրորդ մասով կապիտալիստը կաշառում է թէլ թերին, դրամական աջակցություն է ցույց տալիս յեկեղեցուն, վոստիկանությանը և աշխատավոր մասսաներին խաբելու ու հալածելու համար ստեղծված այլ հաստատություններին:

Իսկ ո՞ւր է գնում մեր պետական արդյունաբերությունից ստացվող շահույթը: Այդ շահույթը գործադրվում է բանվոր դասակարգին պատկանող պետական արդյունաբերության լայնացման ու վերականգնման համար. այդ շահույթը հանդիսանում է յերկրի ինդուստրիացման միջոցների աղբյուրներից մեկը: Այդ շահույթով պահվում է պրոլետարական պետութունը պաշտպանող Կարմիր բանակը և ամբողջ պետական ապարատը: Այդ շահույթով բարելավվում է ե բան-

վորների կենցաղը: Այդ հաստատում է 1923-24 թվին պետական արդյունաբերությունից ստացված շահույթի բաշխման հետևյալ դիագրամը:

Գանձադրամ (Քրեժոդկոմաս) 800 և՛ ա) արդյունաբերության շինարարություն, բ) գյուղատնտեսության բարձրացման գ) բնակչությանը սպասարկելու և դ) խորհրդային պետության շինարարության համար 46 միլոն 900 հազար ռուբլի ($32,8\%$)

Պահեստի Փոնգ (պետական բանկ) — 30 միլիոն 800 հազար ռուբլի ($22,2\%$)

Բանվորների կենցաղը բարելավելու համար — 7 միլիոն ռուբլի (5%)

Շրջանառության մեջ է գրված — 30 միլիոն 100 հազար ռուբլի ($21,7\%$):

Աղյուսակը մեզ ցույց է տալիս, վոր մեր պետական ձեռնարկություններում բանվոր դասակարգի ջանքերով ստեղծվող հասույթը, լիովին գործադրվում է բանվոր դասակարգի կարիքների համար:

Ընդունենք, թե մեր պետական ձեռնարկությունները շահույթ չեն ստանալու: Ձեռնարկության աչք բանվոր դասակարգին: Պարզ է, վոր վո՛չ: Շահույթի բացակայությունն ամենից առաջ կանգրադառնար մեր արդյունաբերության վրա, կը կասեցներ նրա ծավալման ընթացքը, կը թու-

լացներ բանվոր դասակարգի ուժը, կը բանդեր նրա դիկտատուրան:

Կապիտալիստի շահույթը ամբացնում է պրոլետարիատի թշնամիներին, հեռացնում ու հետաձգում է պրոլետարական հաղթանակի ժամը: Պետական ձեռնարկություններից ստացվող շահույթն ամբացնում է մեր արդյունաբերությունը, ամբացնում է մեր ամբողջ խորհրդային պետությունը: Դրանով իսկ այդ շահույթն արագացնում է սոցիալիզմի հաղթանակը:

Յածր աշխատավարձը Յերբեմն, հատկապես հետեվանք է մեր ազգային քիչ վորակավորված ու քյան պակաս չափով հատուցվող բանվորներն հարց են տալիս. «Ինչպե՞ս եք դուք ասում, թե մեզ մոտ շահագործում չկա: Յես ստանում են 30-40 ռուբլի ոտճիկ, իսկ ընտանիքս 5 հոգուց է կազմված»:

Այո, պետական արդյունաբերության մեջ աշխատավարձը բարձր չէ: Նա դեռ լիովին չի հասել նախապատերազմյան մակարդակին, վորն իհարկե նույնպես ցածր է չեղել: Բայց դա բացատրվում է մեր ընդհանուր աղքատությունը: Մեր տնտեսությունը տեխնիկայես հետամնաց է. ինն Ռուսաստանից, ինչպես արդեն մի բանի անգամ հիշել ենք, մեզ ծանր ժառանգություն է մնացել: Կալվածատերերի ու կապիտալիստների

թաւանջիական տիրապետութիւնը թույլ չի տվել, վորպեսզի յերկիրը տնտեսապէս բարձրանա. Գյուղացիական տնտեսութիւնը քայքայվել է: Կապիտալիստները հաշվի չեն նստել վողջ տնտեսութեան շահերի հետ, այլ ձգտել են անձնապէս հարստանալ: Բնակչութեան հսկայական մասսաները, ցարխօմի քաղաքականութեան շնորհիվ, կուտուրապէս անչափ յետ են մնացել: Իսկ պատերազմի յերկար տարիները հյուժել են մեր յերկիրը:

Վատ ապրումները չպետք է շփոթել շահագործսան հետ: Աշխատավարձը չպետք է միշտ ցածր մնա: Վերջին տարիների ընթացքում աշխատավարձը զգալի չափով բարձրացել է. այդ մասին մենք խոսել ենք նախորդ գրույցի մեջ: Տարեց տարի մենք պետք է հաղթահարենք աղքատութիւնը: Տեխնիկայի յուրաքանչյուր նվաճումը, արդիւնաբերութեան վիճակի բարելավումը, խորհրդային իշխանութիւնն ոգտագործում է բանվորական սասանների բարեկեցութեան մակարդակը բարձրացնելու համար: Պրոլետարիատի դիկտատուրան բավական հիմք է հանդիսանում նրա համար, վորպեսզի մեր յերկրի բանվոր դասակարգը վաղ թե ուշ իր յետքը թողնի վոչ միայն Ռուսաստանի աշխատավարձի նախապատեւագմյան մակարդակը, այլ և կապիտալիստական հա-

րուստ յերկրներում սահմանված աշխատավարձի մակարդակը:

Մի բանի կապիտալիստական յերկրներում, վորոնք ավելի հարուստ են մեղանից, աշխատավարձը հիմա իսկ արդեւ ծանր է, բան խորհրդային Միութեան մեջ: Կապիտալիստական և վոչ մի յերկրում խոսք անգամ չկա բանվորների վիճակի հետագա բարելավման մասին: Ընդհակառակը, մենք ականատես ենք նրան, թե ինչպէս կապիտալը հարձակում է գործում բանվոր դասակարգի վրա, նպատակ ունենալով կրճատել աշխատավարձը յեւ յերկարացնել բանվորական որը: Այդ առթիվ ապացույցներ շատ կան. ամեն որ հեռագրերը հաղորդում են կապիտալիզմի հաճակումն ապացուցող նորանոր փաստեր:

Անգլիական հանքագործ բանվորների միութեան նախագահ Սմիտը այցելել էր Դոնեցի հանքագործներին: Նրանցից մեկի հետ զրուցելիս, Սմիտը նկատել է, վոր խորհրդային Միութեան մեջ հանքահորերը ավելի վատ են սարքավորված քան Անգլիայում:

«Բայց հո մեր սարքավորումն է» պատասխանել է նրան հանքագործը:

Հանքագործի այդ խոսքերը մենք պետք է միշտ հիշենք:

Մեր ձեռնարկութիւնները դեռ աղքատ են:

Մեր մեքենաներն ել են վատ արտասահմանյան մեքենաներից, ապրանքներն ել: Բայց դրանք մեր ձեռնարկություններն են:

Պետական ձեռնարկություններն են: Մեր բնական հանդիպումը բնական է, և մենք պետք է պահպանենք այսպես մտածող պահպանություններ մարդկանց.— Դուք ասում եք, վոր մեր ձեռնարկությունները սոցիալիստական են, իսկ այս ինչ տեղը վատնում ե կատարվել, յերկրորդ գործարանում իշխում ե անտնտեսարարությունը, յերրորդում վատ ե դրված աշխատանքի պաշտպանությունը և այլն...:

Նման պահպանություններ մեր պետական արդյունաբերության մեջ դեռ շատ կան: Բայց ի հարկե այստեղից չպետք ե յեզրակացնել, վոր դրանով մեր ձեռնարկությունները սոցիալիստական չեն:

Մեր պահպանությունները հետևանք են նրան, վոր մենք դեռ բավականաչափ լավ աշխատել չգիտենք: Աշխատավորական մասսաները դեռ կրում են անցյալի բեռը, անկուլտուրականության բեռը: Բանվոր դասակարգը իշխանությունը գրավել ե չունենալով պետական ապարատի ղեկավարման փորձը: Մենք ստիպված ենք կառուցել այն, վոչ միայն սեփական, այլ և այնպիսի մարդկանց ձեռքով, վորոնք չեն հասկացել հեղափոխությունը: Մենք մեր բացերը պետք ե շտկենք

համառ աշխատանքով: Բայց չնայած բոլոր այդ պահպանություններին, մեր արդյունաբերությունը — բանվորական ե, սոցիալիստական ե:

«Զի կարելի մեր պետական ձեռնարկություններում կառավարող մարմինների առանձին բացերի ու բյուրոկրատիզմի հիման վրա, բացեր, վոր դեռ ևս գոյություն կունենան, այդ բացերի ու հին մնացորդների հիման վրա չի կարելի մոռանալ, վոր մեր ձեռնարկությունները ըստ էություն հանդիսանում են սոցիալիստական ձեռնարկություններ: Վորովհետև, կարգին աշխատող Ֆորդի ձեռնարկություններում, որինակ, աֆնտեղ գուցե և գողությունն ավելի քիչ ե, բայց աֆնտեղ աֆենայինով նրանք աշխատում են Ֆորդի համար, կապիտալիստի համար, իսկ մեր ձեռնարկությունները, վորտեղ յերբեմն գողություն ե պատահում և վորտեղ գործերը միշտ չեն կարգին գնում, բայց և աֆնտեղ աշխատում են պրոլետարիատի համար»:

Կարմիր սետույք ծա- Մեր յերկրում բանվորաշուկա ե բանվոր դասաները իշխանության գրկարգից

լուի են անցել առանց արդյունաբերության ղեկավարման փորց ունենալու: Բայց բանվոր դասակարգը կարողացել ե իր շարքերից առաջադրել մի շարք ընդունակ տնտեսարարներ, վորոնք

1003
1470

և ձեռնարկություններ զլուխ են կանգնել: Այդ ընկերները սովորել են աշխատանքի պրոցեսում, իրենց ուսուցումը նրանք շարունակում են և մինչև այսօր: Մեր արդյունաբերության հաջողությունները ցույց են տալիս, վոր կարմիր տես-սուչները կարողանում են գլուխ բերել արդյունաբերության կառավարման մի այդքան պատաս-խանատու խնդիր:

Կարմիր տեսուչներն, իրենց ճնշող մեծա-մասնությամբ փորձված հեղափոխականներ են, մարդիկ, վոր վայելում են կուսակցության ու բանվոր դասակարգի վստահությունը: Իհարկե, դրանց մեջ կան և անպետքները: Սակայն խոր-հրդային իշխանությունը հետզհետե ազատվում է անպետք տնտեսարարներից:

Կարմիր տեսուչը կատարում է չափազանց դժվարին աշխատանք: Նրանց պետք է ամեն կերպ աջակցել: Մեր ձեռնարկություններում դեռ կան (ամեն տեսակի) շատ պակասություններ: Բայց դա դեռ չի նշանակում, վոր պետք է խարազա-նել տեսչին: Ընդհակառակը, պետք է ամեն կերպ աջակցել նրան՝ նկատվող բացերը վերացնելու գործում:

Պեսական արդյունա- Այս բոլորից հետո մեզ բերուքուցը — սոցիալիս- համար հասկանալի չե-
հակա և դառնում, թե ինչու է-
նինը մեր պետական ձեռնարկությունները բնո-

րոշում էր վորպես «հաջորդաբար — սոցիալիստա-կան տիպի ձեռնարկություններ»: Նրանք սոցի-ալիստական են, վորովհետե աշտեղ բացակայում է կապիտալիստի մասնավոր սեփականությունը, վորովհետե չկա շահագործում: Յեվ յուրաքանչյուր բանվոր հասկանում է այդ. նա գիտակցում է, վոր պետական ձեռնարկությունն իր բանվորա-կան ձեռնարկությունն է:

Նրանումն է մեր ուժը: Փաղաքացիական պատերազմի որերին բանվոր դասակարգը կրել է քաղցի ու ցրտի ծանր զրկանքներ, սակայն նա չի թողել գործարանը, բանի վոր պետական ձեռ-նարկությունը բանվոր դասակարգը դիտել է վորպես իր դասակարգի ամրոցը, հենարանը: Ներկայումս բանվորը մոտ է կանգնած արդյունաբերությանը, մտածում է նրա բարելավման մասին, վորովհետե նա գիտակցում է, վոր պե-տական արդյունաբերության զարգացումը — սո-ցիալիզմ կառուցող բանվոր դասակարգի հիմնական անելիքն է:

Հասկանալի չե, վոր մեր թշնամիները, մեն-չևիկները, ես-երները և մյուս դավաճանները, բոլոր միջոցները գործ են քնում ապացուցելու համար մեր բանվորներին, վոր պետական ձեռնար-կությունները սոցիալիստական չեն: Բայց և մեր սեփական միջավայրում, կոմունիստական կու-

սակցութեան շարքերում առանձին ընկերներ փորձում են խախտել լենինի տեսակետները մեր արդյունաբերութեան սոցիալիստական լինելու նկատմամբ: Այդ փորձեցն արել են ուղղիցիայի ներկայացուցիչներն իրենց յերուլթներում, ինչպես 14-րդ համագումարում, այնպես էլ համագումարից առաջ:

Ուղղիցիայի գտնում էր, վոր մեր պետական ձեռնարկությունները հանդիսանում են պետական կապիտալիզմի ալաձեություններից մեկը (հիշիր, թե վոր ձեռնարկությունները պետք է համարվեն պետական — կապիտալիստական: Դա այն ձեռնարկությունն է, վորի գլխին կանգնած է կապիտալիստը և աշխատում է պետութեան հակողութեամբ):

«Ինչ ձևի էլ ուզում է լինի պետական կապիտալը, նա իր ելութեամբ պետք է լինի մասնատիրական: Իլիչը, յերբ անալիզի է յենթարկել պետական կապիտալիզմը, նկատի յե ունեցել, առաջին հերթին, կոնցեսիաները: Վերցնենք կոնցեսիաներն, արդյոք ներկայացված են այստեղ յերկու դասակարգ: Այո, ներկայացված են: Կապիտալիստների դասակարգը, այսինքն կոնցեսիոներները, վորոնք շահագործում են և ժամանակավորապես տիրում արտադրական միջոցներին: Յեւ պրոլետարների դասակարգը, վոր շահա-

գործվում է կոնցեսիոներների կողմից» (Ստալին):

Ասել, վոր մեր պետական ձեռնարկությունները պետական — կապիտալիստական են — նշանակում է պնդել, թե մեր պետական ձեռնարկություններում ներկայացված են յերկու դասակարգ, թե այնտեղ շահագործում կա: Այդ տեսակետները թերահավատություն են առաջ բերում դեպի մեր յերկրի սոցիալիստական շինարարութեան գլխավոր հիմունքը: Նման տեսակետները, իր սոցիալիստական արդյունաբերութեան զարգացման խնդրով մտահոգված բանվորի մեջ կարող են ստեղծել թերահավատություն, շփոթություն:

Կուսակցութեանը կտրականապես ժխտել է ուղղիցիայի այդ տեսակետները: Իր բանաձևերում կուսակցութեան 14-րդ համագումարն ասում է, վոր մեր առաջ ծառացած տնտեսական շինարարութեան խնդիրները լուծելու համար, պետք է «պայքարել մեր յերկրում սոցիալիզմի շինարարութեան գործին չհավատալու և մեր ձեռնարկությունները, վորոնք «հաշորդաբար — սոցիալիստական տիպի» (Լենին) ձեռնարկություններ են, պետական կապիտալիստական ձեռնարկություններ դիտելու փորձի դեմ»:

Արտադրութեան մեջ են քաշվում բանվորների ավելի ու ավելի նոր կարգեր, վորոնք ար-

տադրութեան մեջ դեռ նորեկներ են հանդիսանում: Մեր ձեռնարկութիւններում աշխատում եւ մեծ թվով բանվոր չերիտասարդութիւն, վորը չունի բանվոր դասակարգի հասակավոր սերնդի պայքարի փորձը: Մեր ձեռնարկութիւններում դեռ շատ պակասութիւններ կան: Ծանր են դեռ բանվորական մի շարք խավերի էջների պայմանները: Ասած ենք նշանակում եւ, վոր մեր պետական արդիւնաբերութեան սոցիալիստական լինելու թերահավատութիւնը կարող եւ արձագանք գտնել հետամնաց այս կամ այն բանվորական խավի մեջ: Ահա ինչու, համազումաբն իր բանաձևում ընդգծում եւ, «վոր անհրաժեշտ եւ դաստիարակչական լայն աշխատանք կատարել լենինիզմի այդ խեղաթյուրումները հաղթահարելու համար»:

ՄԵՐ ԳԼԻԱՎՈՐ ԽՆԴԻՐՆ Ե ԱՄՐԱՑՆԵԼ ՊԵՏԱԿԱՆ ԱՐԴՅՈՒՆԱԲԵՐՈՒԹՅՈՒՆԸ

Պետք եւ բարձրացնել Արդիւնաբերութեան ամառաշրջանի արտադրական ու զարգացման գրողականութիւնը խնդիրը հանդիսանում եւ ինչպես վողջ բանվոր դասակարգի, այնպես եւ յուրաքանչյուր առանձին բանվորի ամենակարեւորագույն անելիքը: Առանց պետական արդիւնաբերութեան ամրացման, խոսք չի կարող լինել

այն մասին, վոր մեր ժողովրդական տնտեսութիւնը առաջ կը շարժվի դեպի սոցիալիզմ:

Արդիւնաբերութեան ամրացումն ամենից առաջ պահանջում եւ բարձրացնել աշխատանքի արտադրողականութիւնը: «Աշխատանքի արտադրողականութիւնը — դա վերջին հաշվով կարեւորն, ամենագլխավորն եւ նոր հասարակարգի հաղթանակի համար... Կապիտալիզմը կարող եւ վերջնականապես հաղթահարվել, վերջնականապես հաղթահարված կը լինի նրանով, վոր սոցիալիզմը ստեղծում եւ նոր, անհամեմատ ավելի բարձր աշխատանքի արտադրողականութիւն» (Լենին):

Իսկ ինչպիսին եւ աշխատանքի արտադրողականութեան վիճակը մեր պետական արդիւնաբերութեան մեջ:

Այդ բնագավառում մենք ունենք վորոշակի հաջողութիւններ: Յուրաքանչյուր բանվորի մի որվա միջին արտադրածը նախապատերազմյան ուրբալինքով կազմել եւ. — 1924 թվի սեպտեմբերին՝ 4 ու 49 կոպ., 1925 թվի սեպտեմբերին նա բարձրացել եւ մինչև 6 ու 14 կոպ., այն ժամանակ, յերբ ամբողջ արտադրութիւնը 1924 — 25 թվին ավելացել եւ 37 տոկոսով (36,7), իսկ բանվորների քանակն՝ ընդամենը 23 տոկոսով (23,5): Նշանակում եւ, արտադրութիւն աճումը (արտադրած ապրանքների ամբողջ քանակը) ա-

ուջ ե յեկել մեծ մասամբ աշխատանքի արտադրողականության բարձրացման, քան բանվորների քանակի մեծացման հաշվին: Բանվոր դասակարգը գործադրելով կրկնապատկած ջանքեր, ամբարցել է իր սոցիալիստական արդյունաբերությունը: Կուսակցության 14-րդ համագումարի բանաձևը հիշատակում է, վեր պետական արդյունաբերության «այդ հաջողություններին հասնել անկարելի չէր, յեթե բանվորական լայն մասսաներն ակտիվորեն չմասնակցելին սոցիալիստական արդյունաբերության ընդհանուր շինարարության գործին (աշխատանքի արտադրողականության բարձրացման կապանիա, արտադրական խորհրդակցություններ և այլն)»:

Բայց և այնպես, աշխատանքի արտադրողականության բարձրացման բնագավառում դեռ անչափ շատ բան ունենք անելու: Մեր ձեռնարկություններում աշխատանքի արտադրողականությունը վոչ միայն մեծապես յետ է մնացել արևմուտքի կապիտալիստական ձեռնարկություններին, այլև լիովին դեռ չի հասել նախապատերազմյան մակարդակին, վորը նույնպես ցածր պետք է համարվի:

Իհարկե, աշխատանքի արտադրողականության նկատմամբ վճռական ու վերջնական առաջխաղացում կարելի չէ ձեռք բերել միայն մեր

ձեռնարկությունների հին ու ժաշված սարքավորումը նորով փոխարինելու հետևանքով: Բայց դրա համար պահանջվում են հսկայական միջոցներ: Պետությունը հնարավորություն սահմանելով ձեռք ե բերում այդ միջոցները: (Այդ մասին մենք մանրամասն խոսել ենք 3-րդ զրույցում): Սակայն ինչքան ել մենք ջանքեր գործ դնենք, այնուամենայնիվ, մենք չենք կարող մեր արդյունաբերության վերասարքավորումն իրագործել կարճ ժամանակվա ընթացքում: Դրա համար ել, առայժմ մեր անելիքն է հանդիսանում, արդյունաբերության մի շարք ճյուղերում, գոյություն ունեցող սարքավորման պայմաններում ձեռք բերել աշխատանքի հնարավոր ամենաբարձր արտադրողականությունը:

Իսկ մենք այդ հնարավոր ամենաբարձր արտադրողականությունից դեռ բավականին հեռու չենք: 1926 թվի առաջին ամիսներին, որինակ, պետական արդյունաբերության մեջ նկատելի չափով իջնում է աշխատանքի արտադրողականությունը: Դրանցի ավազանում աշխատանքի արտադրողականությունն իջել է ամբողջ 20 տոկոսով: Աշխատանքի արտադրողականության բարձրացման խնդիրն իր ամբողջ սրությունով դրվում է մեր յերկրի բանվոր դասակարգի առաջ:

Վորոնը են աշխատանքի արտադրողականության բարձրացման միջոցները

Աշխատանքի արտադրողականության թյուր կապ ված է, ամենից առաջ բանվորի աշխատանքի լարվածությունը: Իսկ 1926 թվի առաջին կեսին ծավալվել է գործալքության (прогул) լայն ալիքը:

Ահա որինակ, թե ինչ են հղորդում Պետրովսկու և Լենինի անվան գործարաններին:

«Ռոճիկներ ստանալու որելը և տոն որելից հետո, աշխատանքի չի կանգնում բանվորների 25-30 տոկոսը: Որեր են լինում, չի բաշխատանքի չկանգնողների թիվը հասնում է մինչև 4 հազարի (բանվորների ընդհանուր քանակն է 22 հազար): Իսկ վերջերս ել բանվորները գործի են գալիս հարբած վիճակում»:

Պետրովսկու անվան գործարանում, մարտի 13 ին մետաղ գլանող սաժանմունքի յերկրորդ հերթի աշխատող բանվորները յեկել են ժամը 7-ին, այն էլ հարբած վիճակում: Հետևանքն այն է յեղել, վոր 2 հազար 500 փութ գլանելու փոխարեն, գլանել են ընդամենը 700 փութ, վորի կեսը անպետք է համարվել»:

Այս որինակը մեջ բերելուց հետո, վոչ մի կարիք չկա ապացուցելու, թե գործալքության ան-

սահման վատ է անդրադառնում աշխատանքի արտադրողականության վրա:

Պետք է անողոր պայքար մղել աշխատանքի ժամերը չոգտագործելու յերևույթի դեմ, պետք է պետական ձեռնարկություններում ուժեղացվի աշխատանքային դիսցիպլինան:

Գործալքության թյունը արտադրության թշնամին է սոցիալիստական արդյունաբերության կործանողը: Գործալքողների նկատմամբ բանվորներն այնպիսի վերաբերմունք պիտի ցույց տան, վորպեսզի նա հասկանա, վոր ինքը հանցանք է կատարել հեղափոխության առաջ, իր դասակարգի առաջ: Աշխատանքային դիսցիպլինայի բացձրացման համար մղած պայքարում վերջին տեղը չի պատկանում կոմյուրիտմիությանը: Մենք տեսնում ենք, վոր գործալքությանը զբաղվողների մեջ շատ հաճախ գտնվում են բավականին թվով կոմյուրիտականներ:

Աշխատանքի արտադրողականության բարձրացման մյուս միջոցը—արտադրության լավ կազմակերպումն է: Այս հարցում մեզ մոտ շատ բացեր կան:

Վերցնենք մանածագործական խոշոր գործարաններից մեկի 7 առյուս (1925 թ. հոկտեմբեր—1926 թ. ապրիլ) գործունեության հաշվետվությունը: Մենք այստեղ կարդում ենք.—

«Մեր գործարանի դադարները (անգործ մը-
նալը) առհասարակ շատ մեծ են: Դադարների
գլխավոր պատճառները պարզելու համար մեզ
անհրաժեշտ է բոլոր պատճառները վերածել 3
հիմնական խմբերի. (մեջ բերվող թվերը կլորաց-
ված են)

ված են)	Հոկտ. նոյեմ.	Դեկտ. հուն.	Փետր. մարտ	Մայիս հունիս	Յուլի օգոստ.	Սեպտ. հոկտ.	
Մեքենաների մաշման պատճառով	6	6	6	7	5	5	4
Տեխնիքական ալլ պատճառներով	7	7	6	5	6	5	4
Իրենց բանվորների պատճառով	3	4	4	3	4	5	4
Ընդամենը՝	16	17	16	15	15	15	13

Գործարանը ներկա տարվա 7 ամիսների ըն-
թացքում զանազան պատճառներով կորցրել է
233 հազար 634 աշխատանքային ժամ, այ-
սինքն կորցրել է ճիշտ այնքան ժամ, վորքան վոր
միջին հաշվով աշխատում է գործարանը մի ամսվա
ընթացքում:

Այժմ տեսնենք, թե այդ կորցրած ժամերն
ինչպես են անդրադառնում գործարանի վրա: Ա-
մեն մի հաստոց (станок) պահելը, անկախ նը-
րանից աշխտում է այն թե՛ չե, գործարանի
վրա նստում է ժամը 71 կոպեկ, Հետևաբար, հաս-
տոցները 233 հազար 634 ժամ անգործ պահելու

արժեքը արտահայտվել է 158,780 ռուբլի գումար-
ով: Այդ ժամանակամիջոցում հաստոցները վո-
չինչ չեն արտադրել, ուստի և հիշած գումարն
ամբողջությամբ կարելի չէ գործարանի ծախք
համարել:

Միջին հաշվով, աշխատանքի ամեն մի ժա-
մում, յուրաքանչյուր հաստոց արտադրում է 2-3
մետր ապրանք, հետևաբար դադարի 223 հազար
634 ժամերի ընթացքում 514 հազար 358 մետր
ապրանք պակաս է արտադրվել, այսինքն ավելի
շատ, քան գործարանը արտադրում է մի ամ-
սրվա ընթացքում:

Իսկ այդ գործարանը լավ աշխատող ձեռ-
նարկություններից մեկն է. Գործարանի վարչու-
թյան և բանվորների միահամուռ ջանքերով հա-
ջողվել է գործալքությունը զգալի չափով կլը-
ճատել և մայիսին նա կազմել է ընդամենը $1\frac{1}{2}$
տոկոս, 4 և կես տոկոսի փոխարեն: Այդ ցույց է
տալիս, թե արտադրությունը լավ կազմակերպվու-
համար ինչքան շատ բան կարելի չէ անել:

ԽճճԱՐԾԵՒԻ ԻՋԵ. Աշխատանքի արտադրողա-
ցումն ու վորակի կանության բարձրացման հե-
թաճարացումը տեսնենք այն կը լինի, վոր կիջնի
ապրանքների ինքնարժեքը: Բանվոր դասակարգն
այստեղ էլ է նվաճումներ ձեռք բերել: Առանձին
ապրանքների նկատմամբ մենք ունենք այսպիսի

թվեր. — մի մետր կտավի ինքնարժեքը 1923-24 թվի առաջին յեռասայակում կազմում էր 62 կոպեկ. իսկ 1924-25 տարում մոտ 43 կոպեկ: Մի արկղ լուցիկին նույն ժամանակամիջոցում 5 ուլբլի 95 կոպեկից իջել է մինչև 4 ուլբլի 94 կոպեկ: Սակայն մեր ապրանքների ինքնարժեքը դեռ ներկայումս ել բարձր է արտասահմանյան ու նախապատերազմյան գներից:

Բարձրացնել աշխատանքի արտադրողականությունը, նշանակում է միաժամանակ բարելավել արտադրության վորակը: Մեր արդյունաբերության առաջ վորակի խնդրում մեծ պահանջներ դնել չի կարելի, վորովհետև նրա սարքավորումը մաշված է: Բայց դրությունը դեռ այնպես է, վոր արդյունաբերության շատ ճյուղեր ավելի ցածր վորակի ապրանք են արտադրում, քան կարող է տալ արդյունաբերությունն իր ներկայիս արաքավորումով:

Ապրանքների ինքնարժեքի իջեցման և վորակի բարելավման խնդիրը անագին նշանակություն ունի բանվոր դասակարգի և գյուղացի ության փախնարաբերությունների համար:

Նժման և վորակով բարձր ապրանքը կուժեղացնի արդյունաբերության կապը գյուղացիական տնտեսության հետ և կարագացնի պետական արդյունաբերության ղեկավարությունը ըն-

թացող գյուղատնտեսության վերակերտման պրոցեսը:

Արտադրական խորհրդաշուկայի Մեր արդյունաբերության հրդակցությունների ամբողջական համար ձեռնարկականությունը կաժ միջ ցների կենսագործման խնդրում մ ծ նշանակություն ունեն արտադրական խորհրդակցությունները:

Յերկրի տնտ սական շինարարության մեջ, մեր ուժը, մեր հենարանը դա բանվորական մասնաների շինարարությանը ցույց տված ակտիվ մասնակցությունն է: Պետական ձեռնարկության մեջ աշխատող բանվորը զիտակցում է, վոր արտադրության բարելավումը վողջ բանվոր դասակարգի գործն է, վորը և միաժամանակ կազմում էր իր կենսական շահը:

Ահա թե ինչու արհմիություններն, արտադրական խորհրդակցությունների գործնելություններն ուղադիր դիտելով, նրանց սխալներն համբերությամբ ուղղելով, հնարավորություն կունենան արտադրական խորհրդակցություն երի միջոցով «զիտակցաբար և վճռականորեն անցել համառ, գործնական, չերկար տարիների համար ծրագրված աշխատանքի՝ բանվորներին և բոլոր աշխատավորներին մասնակից անել ամբողջ չերկրի ժողովրդական տնտեսության կառավարման պրակտիկ ուսուցման գործին, անշեղորեն բարձ-

րացնելով աշխատանքի դիսցիպլինան և նրա ուսարտադրողականության բարձրացման համար մղվող պայքարի կուլտուրական ձևերը» (11-րդ համագումարի վորոշումներից)

ԱՐԴՅՈՒՆԱԲԵՐՈՒԹՅԱՆ ԶԱՐԳԱՑՈՒՄԸ ՅԵՎ ՄԱՍՆԱԳԵՏՆԵՐԸ

Լենինը շոշափելով մասնագետների խնդիրը, հաճախ է ընդգծել նրանց հանդեպ ընկերական վերաբերմունք ցույց տալու անհրաժեշտությունն ու կարևորությունը:

Յերբեմն պատահում է, վոր յերիտասարդ բանվորները թշնամաբար են վերաբերվում մասնագետներին: Մենք պետք է բացատրենք այդ վերաբերմունքի փաստակարությունը և ճիշտ փոխհարաբերություն ու ընկերական միջավայր ստեղծենք մասնագետների համար: Վնասակար և անթույլատրելի չէ այն տեսակետը, վոր իբր թե մենք մեր այդ «թշնամուն» պետք է հանդուրժենք այնքան ժամանակ, վորպեսզի առաջին իսկ հնարավոր դեպքում ազատվենք նրանցից:

«Առանց գիտություն զանազան բնագավառների՝ տիխնիկայի փորձի մասնագետների դեկավարություն, անցումն դեպի սոցիալիզմ անհրաժեշտ է» ասել է Լենինը: Հին հասարակարգը գործարաններից և մեքենաներից բացի մեզ

տվել է և աշխատանքի վորոշ փորձ ու գիտելիքներ: Յե՛վ յերեխայություն կը լիներ կարծել, վոր մենք կարող ենք շարունակել մեր շինարարությունը, յեթե չտիրապետենք գիտելիքների այն պաշարին, վոր կուտակվել է կապիտալիզմի որոք: Կազմակերպելով մեր խորհրդային արտադրությունը, մենք պետք է քննենք և ոգտագործենք յուրաքանչյուր տեխնիքական նվաճում, վոր ձեռք է բերել կապիտալիզմը: Արտադրություն մե՛ջ մասնագետը հանգիստանում է տեխնիքական գիտելիքների կրողը: Նրա աշխատանքը հսկայական նշանակություն ունի արդյունաբերության համար: Նախահեղափոխական շրջաններում մասնագետն իր գիտելիքները ծառայեցնում էր իշխող դասակարգին: Մեր ասելիքն է — ձեռք տել, վորպեսզի մասնագետն իր ուժերը տրամադրի վո՛չ թե մի խումբ կապիտալիստներին — կալվածատերերին, այլ ամբողջ բանվոր դասակարգին:

Մենք պետք է ձգտենք, վորպեսզի «բուրժուական գիտություն, տեխնիկայի պտուղները, բաղադրված թույլության հազարամյա զարգացման պտուղները բաժին չընկնեն մի բուռն մարդկանց, վորոնք ոգտվել են դրանից նրա համար, վորպեսզի շոկվեն և հարստանան, այլ բաժին ընկ-

նենք որոնք աշխատավորներին ընդհանրապես» (Լենին):

Մասնագետի համար պետք է ընկերական միջնորդատ ստեղծել թիթեացնելու համար նրա աշխատանքը: Դեպի մասնագետները ձիշտ վերաբերմունք ցույց տալով, ուշադիր ու զգայուն լինելով դիպի նրա աշխատանքը, մենք կը հասնենք, և նշանակալից չափով արդեն հասել ենք նրան, վոր մասնագետը վոչ թե ահից զրգված, ալ խղճով սկսել է ծառայել բանվոր դասակարգին:

Ձիշտ չէ, վոր մասնագետին չպետք է ավելի վճարել, քան վճարվում է բանվորին: Աշխատավարձի բնագավառում մեզ մոտ դեռ հավասարութուն չկա: Այդ հավասարութունը չի կարող գոյութիուն ունենալ և բանվորների միջև: Մասնագետին մենք պետք է շատ վճարենք, վորովհետև նրա աշխատանքի վորակը շատ բարձր է: Մասնագետին լավ վարձատրելով մենք բարենպաստ պայմաններ ենք ստեղծում նրա արդյունավետ աշխատանքի համար:

Այս զրույցի ընթացքում մենք սահմանեցինք վոր մեր պետական ձեռնարկաութիւններում շահագործում չկա, վոր այնտեղ ներկայացված է միայն բանվոր դասակարգը: Մենք պարզեցինք նույնպես, թե ինչու Լենինը մեր պետական ձեռ-

նարկութիւնները սոցիալիստական է անվանել: Մենք յուրացրինք այն, թե ինչքան վտանգավոր, ինչքան վնասակար են կուսակցութիւն ու բանվոր դասակարգի համար այն սխալները, վոր թուլատրել է ուղղորդցան կուսակցութիւն 14-րդ համագումարում մեր պետական արդյունաբերութիւն ելութիւնը սահմանելիս:

Մենք քննեցինք, թե ինչ խնդիրներ են կանգնած բանվոր դասակարգի և յուրաքանչյուր առանձին բանվորի առաջ, մեր չերկրի սոցիալիստական շինարարութիւն գլխավոր հենարանի՝ պետական արդյունաբերութիւն բարձրացման և բարելավման գործում: Բարելավելով արտադրութիւնը, բարձրացնելով իր աշխատանքի արտագրողականութիւնը, յուրաքանչյուր կոմյերիտական զառնում սոցիալիզմի շինարարութիւն ակտիվ մասնակիցը:

ՀԱՐՑԵՐ

1. Վերն և գլխավոր տարբերութիւնը կապիտալիստական և խորհրդային ֆարրիկալի միջև:
2. Ուր է գնում մեր ձեռնարկութիւնների շահութիւնը:
3. Ինչպէս չենք մեր ձեռնարկութիւնները սոցիալիստական անվանում:
4. Ի՞նչ պետք է անել պետական արդյունաբերութիւն մեջ աշխատանքի արտադրողականութիւնը բարձրացնելու համար:

5. Ի՞նչ պետք անեն արտադրական խորհրդակցությունները:

6. Ինչո՞ւ պետք է ընկերական վերաբերմունք ցույց տալ մասնագետներին:

ԱՇԽԱՏԱՆՔ

1. Իմացիր, թե մինչև հեղափոխությունը թե՛մ է պատկանել աչն ձեռնարկությունը, վորտեղ դու աշխատում ես:

2. Պարզիր, թե 1925 կամ 1926 թվի ընթացքում վորքանով է աճել աշխատանքի արտադրողականությունը ձեր ձեռնարկության մեջ:

3. Ձեր ձեռնարկության մեջ նկատվում է բանվորական որվա լրիվ չօգտագործման դեպքեր, յեթե այո, պարզիր պատճառները:

4. Գրիր կամ պատմիր, թե ձեր ձեռնարկության մեջ ինչպես է տարվում խնայողության ուժիմը:

ՀՀ Ազգային գրադարան

NL0209433

28525

9155 6 15 400.